

K I E S W I J Z E R

Oriëntatie op de bovenbouw

havo – vwo – tto
45e jaargang, november 2025

decanen:
R. Hartstra
D. de Roode

LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

NETL	- Nederlandse Taal en Literatuur
LTC	- Latijnse Taal en Cultuur
FATL	- Franse Taal en Literatuur
DUTL	- Duitse Taal en Literatuur
ENTL (EG)	- Engelse Taal en Literatuur (English)
GES (HI)	- geschiedenis (history)
AK (GE)	- aardrijkskunde (geography)
WISA	- wiskunde A
WISB	- wiskunde B
WISC	- wiskunde C
WISD	- wiskunde D
NAT	- natuurkunde
SCHK	- scheikunde
BIOL (BY)	- biologie (biology)
NLT	- natuur, leven en technologie
ECON (ES)	- economie (economics)
BECO	- bedrijfseconomie
LB (RS)	- levensbeschouwing (religious studies)
MAAT (GP)	- maatschappijleer (global perspectives)
TE	- tekenen
HNDV	- handvaardigheid
BSM	- bewegen, sport en maatschappij
LO (PE)	- lichamelijke opvoeding (physical education)
CKV (GA)	- culturele en kunstzinnige vorming (general arts)
LOB	- loopbaanoriëntatie en -begeleiding
havo	- hoger algemeen voorgezet onderwijs
vwo	- voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
MBO	- middelbaar beroeps onderwijs
HBO	- hoger beroeps onderwijs
WO	- wetenschappelijk onderwijs
CM	- Cultuur en Maatschappij
EM	- Economie en Maatschappij
NG	- Natuur en Gezondheid
NT	- Natuur en Techniek

De vakken die in het Engels worden gegeven staan tussen haakjes.

INHOUD :

	Pag
Lijst van gebruikte afkortingen	0
Inleiding	2
1 Algemene informatie	3
1.1 De opbouw van havo en vwo op het Alfrink College	3
1.2 De keuze in de derde klas	4
1.3 Keuzebegeleiding	4
1.4 Selectie	6
2. De afdeling (t)vwo	7
2.1 Geen klassen maar groepen	8
2.2 Programma in 4, 5 en 6 (t)vwo	8
2.3 Wat kan ik met het vwo-diploma doen?	8
2.4 Lessentabel	9
2.5 Vooropleidingseisen met vwo-diploma	10
2.6 Keuzestructuur (t)vwo	11
3. De afdeling (t)havo	12
3.1 Geen klassen maar groepen	13
3.2 Programma in 4 en 5 (t)havo	13
3.3 Wat kan ik met het havo-diploma doen?	13
3.4 Lessentabel	15
3.5 Vooropleidingseisen met havo-diploma	16
3.6 Keuzestructuur (t)havo	17

INLEIDING

Deze "KIESWIJZER" is een brochure, die is samengesteld door de decanen van het Alfrink College. Hij is bestemd voor leerlingen van de derde klassen en hun ouders.

In de loop van de derde klas moeten de leerlingen een belangrijke keuze maken. In dit leerjaar kiezen ze welk profiel met welke vakken ze in de bovenbouw gaan volgen. Hoe al deze zaken in elkaar zitten, welke problemen je tegen kunt komen, welke regels er zijn (zowel wettelijke regels als schoolregels) en andere vragen worden in deze brochure besproken.

Deze brochure is een aanvulling op de informatie die de leerlingen dit jaar tijdens de LOB lessen ontvangen. De diverse onderwerpen komen ook aan bod tijdens de ouderavond op 6 januari 2026.

Ondanks het feit dat we de kieswijzer ook op Teams zetten, raden we je aan dit boekje goed te bewaren. Omdat het een groot document is leest dit waarschijnlijk lastiger vanaf een scherm. Hopelijk heb je na het lezen van deze brochure veel antwoorden op je vragen gekregen, maar natuurlijk kun je ook altijd bij ons binnenlopen.

R. Hartstra
D. de Roode
Decanen

1 ALGEMENE INFORMATIE

1.1 DE OPBOUW VAN HAVO EN VWO OP HET ALFRINK COLLEGE

In het onderstaande schema zie je hoe het Alfrink College, scholengemeenschap voor havo en vwo, is opgebouwd.

VWO	6	profiel			HAVO
	5	profiel	profiel	5	
	4	profiel	profiel	4	
	3			3	
	2	brugperiode			
	1	brugperiode			

TWEEJARIGE BRUGPERIODE

Het Alfrink College heeft een tweejarige brugperiode. Dat wil zeggen dat tot en met klas 2 alle leerlingen van zowel havo als vwo door elkaar heen zitten, met uitzondering van de twee-leerlingen. Ze volgen allen dezelfde vakken, op hetzelfde niveau. Een uitzondering vormen de leerlingen die in klas 2 gekozen hebben voor het vak Latijn. Na de brugperiode wordt de keuze gemaakt tussen havo en vwo.

LATIJN

De keuze van het vak Latijn heeft geen gevolgen voor de keuze van de richting havo of vwo. In 3 havo zitten ook leerlingen die in klas 2 Latijn gevolgd hebben. In 3 vwo zitten ook leerlingen die in klas 2 geen Latijn gevolgd hebben. In 3 vwo kun je niet meer met Latijn beginnen!

3 t/m 5 HAVO

In 3 havo moeten de leerlingen kiezen voor het profiel dat zij in 4 havo en 5 havo gaan volgen: Cultuur en Maatschappij (CM), Economie en Maatschappij (EM), Natuur en Gezondheid (NG) of Natuur en Techniek (NT). Daarnaast kiezen ze een vak dat ze in het zogenaamde vrije deel gaan volgen. Elke leerling volgt in 4 havo verplicht in het gemeenschappelijk deel: NETL, ENTL(EG), MAAT (GP), LO (PE), CKV, LB (RS). Er zijn ook uren voor LOB, de reisweek, het profielwerkstuk en het mentoruur. Aan het eind van 4 havo worden MAAT, CKV en LB (RS) afgesloten.

Voor de afkortingen, zie de binnenkant van de kaft. De keuzestructuur is te vinden in deze brochure.

3 t/m 6 VWO

In 3 vwo moeten de leerlingen kiezen voor het profiel dat zij in 4 t/m 6 vwo gaan volgen: Cultuur en Maatschappij (CM), Economie en Maatschappij (EM), Natuur en Gezondheid (NG) of Natuur en Techniek (NT). Daarnaast kiezen ze twee vakken die ze in het zogenaamde vrije deel gaan volgen. Elke leerling volgt in 4 vwo verplicht in het gemeenschappelijk deel: NETL, ENTL (EG), FATL of DUTL, LO (PE), CKV (GA), LB (RS). Er zijn ook uren voor LOB en het mentoruur. Aan het eind van 4 vwo kun je ervoor kiezen om een vak uit de vrije ruimte te laten vallen.

Elke leerling volgt in 5 vwo verplicht in het gemeenschappelijk deel: NETL, ENTL (EG), FATL of DUTL, MAAT (GP), LO (PE), CKV (GA), LB (RS). Er zijn ook uren voor LOB, de reisweek, het profielwerkstuk en het mentoruur.

Aan het eind van 5 vwo worden MAAT, CKV en LB afgesloten.

Voor de afkortingen, zie de binnenkant van de kaft. De keuzestructuur is te vinden in deze brochure.

1.2 DE KEUZE IN DE DERDE KLAS

HOE NU TE KIEZEN?

Je moet jezelf drie vragen stellen:

- wat kan ik? (capaciteiten)
- wat vind ik leuk? (toekomstplannen, interesses)
- wat vind ik belangrijk? (waarden)

Het prettigst is, wanneer je inderdaad kunt worden wat je graag wil én belangrijk vindt. Wanneer dat niet zo is, is het verstandiger je te laten leiden door wat je kunt!

Het gaat om wat jij kunt en wat jij wil.

Jij moet je schoolwerk aan kunnen en aan willen pakken. Daarbij is het niet belangrijk of je hele familie bijvoorbeeld universitair heeft gestudeerd, want jij moet het huiswerk doen. Aan de andere kant, als jij de interesse en de capaciteiten hebt voor een 'zware' studie, dan moet je die 'zware' studie doen, ook al kan niemand je thuis helpen.

Kies zo serieus mogelijk. Neem niet te veel hooi op je vork, maar laat je ook niet leiden door gemakzucht. Als je eerlijk bent, weet je doorgaans heel goed wat je wél en níet aankunt. Vraag je docenten ook om advies.

EN HOE NIET?

Laat je bij de keuze van een profiel of een vak niet leiden door wat je vrienden/vriendinnen kiezen of door de persoon van de docent die het vak geeft.

Het is uiteraard niet mogelijk te bepalen wie het volgend jaar dat vak geeft. Bovendien kan een minder "aardige" docent in de bovenbouw heel geschikt blijken... en omgekeerd.

1.3 DE KEUZE BEGELEIDING

DECANEN

Op iedere school vind je tegenwoordig wel een decaan: een keuzebegeleider. Op onze school runnen we het decanaat met z'n tweeën, namelijk mevrouw Hartstra en mevrouw de Roode. We kunnen allerlei informatie verschaffen over zaken als:

- * universiteiten, hoger en middelbaar beroepsonderwijs
- * studietoelagen
- * open dagen * enz.

De decanen, mevrouw Hartstra en mevrouw de Roode, zijn te vinden in de decanenkamer 168.

Allerlei documentatie over bovengenoemde instanties kan daar geraadpleegd of geleend worden. We hebben geen vast spreekuur, maar je kunt altijd een afspraak met ons maken of even langslopen.

Voor informatie over open dagen van mbo-opleidingen, hogescholen en universiteiten kun je kijken op www.kiesmbo.nl en/of www.studiekeuze123.nl.

BELANGRIJKE DOCUMENTATIE

- * De KEUZEGIDS HOGER ONDERWIJS: dit is de gids waarin de verschillende opleidingen met elkaar vergeleken worden. Deze gidsen zijn in te zien op de studiepleinen.
- * Verder is er in de decanenkamer allerlei voorlichtingsmateriaal van vervolgoopleidingen aanwezig.

Hoe ga je met de informatie om?

- De aanwezige documentatie is bedoeld om je te helpen bij de keuze van beroep of vervolgonderwijs; met dit materiaal kun je je oriënteren - het is bedoeld om jou én anderen te helpen.
- Lezen is niet voldoende om je keuze te maken; erover nadenken en praten met anderen (ouders, docenten, vrienden, decanen enz.) blijft noodzakelijk.
- Alle schriftelijke informatie is aan een bepaald tijdstip gebonden.
Er verandert nog wel eens wat wanneer het bijvoorbeeld over vooropleidingseisen of opleidingsplaatsen gaat.
Heb daarom geen heilig vertrouwen in wat je leest alléén. Mail bijvoorbeeld zelf de opleiding waarvoor jij belangstelling hebt (adressen van instellingen kun je krijgen via decanen en via de genoemde websites).
- Je kunt natuurlijk altijd, als je bepaalde zaken niet begrijpt of als je meer wilt weten, één van de decanen aanspreken.

DE MENTOR EN DE VAKDOCENT

De mentor en de vakdocent zijn bij uitstek geschikt om informatie te geven over jouw capaciteiten voor een bepaald vak, en voor groepen van vakken. Meestal weet je trouwens zelf heel goed hoe het gesteld is met je aanleg voor een vak. Bekijk jezelf, bij het maken van keuzes van profiel, wat dat betreft kritisch en eerlijk.

VOORLICHTINGS -EN KEUZETRAJECT

vanaf september	6 LOB-lessen gegeven door decaan/mentor. De leerlingen vullen aan het eind van elke les een reflectie formulier in.
November	Aan alle leerlingen van de derde klassen wordt de KIESWIJZER uitgereikt (informatie over profielkeuze, studiemogelijkheden en beroepen, en over de vakken in de bovenbouw). Tijdens de vaklessen wordt er aandacht besteed aan wat de leerling kan verwachten van de vakken in de bovenbouw.
6 januari	Voorlichtingsavond voor ouders in verband met de profielkeuze. 19:30u (T)HAVO 20:15u (T)VWO
Januari/ begin februari	De docenten geven advies over het perspectief van de leerling voor hun vak in de bovenbouw.
Februari/ begin maart	Individuele gesprekken mentor/leerling aan de hand van de voorlopige keuzes en de adviezen van de docenten. De leerlingen vatten dit gesprek samen in een reflectie formulier.
<u>16 maart voor 9:00 uur</u>	Invullen van de <u>definitieve profielkeuze in Zermelo</u> , ouders krijgen een mail met het verzoek de ingevulde keuze (met hun kind) te bekijken. Indien u niet akkoord bent kunt u dit per mail (decanen@alfrink.nl) laten weten, uiterlijk 27 maart.
27 maart	Deadline reageren ouders op de profielkeuze bij een "niet akkoord".

Tijdens het traject heb je voortdurend de gelegenheid om met de mentoren, docenten en decanen van gedachten te wisselen over jouw keuze en mogelijkheden.

1.4 SELECTIE

Sommige opleidingen aan hbo en universiteit hebben een beperkt aantal plaatsen. De hogeschool of universiteit kan dan een 'numerus fixus' instellen. Als te veel studenten zich aanmelden voor een opleiding, dan moet je meedoen aan een selectie.

Hogescholen en universiteiten selecteren zelf studenten voor hun fixusopleidingen. Er wordt dan niet meer alleen gekeken naar je gemiddelde cijfer, maar ook naar je motivatie en persoonlijkheid. Het zou ook kunnen zijn dat je een toelatingstest moet doen. De onderwijsinstelling bepaalt de selectiecriteria.

Per studiejaar mag je je voor maximaal 2 fixusopleidingen aanmelden. Dat mag ook dezelfde opleiding zijn op 2 verschillende onderwijsinstellingen. Alleen voor de fixusopleidingen Geneeskunde, Tandheelkunde, Fysiotherapie, Verloskunde en Mondzorgkunde mag je maar voor 1 onderwijsinstelling kiezen.

Kijk voor een overzicht van de opleidingen die op dit moment een selectie hebben op:

<https://www.studiekeuze123.nl/welke-fixusopleidingen-met-selectie-zijn-er>

(T)V W O

Oriënteren

Verkennen

Verdiepen

De knoop doorhakken

2 H E T (T)V W O

Opleidingsduur: 6 jaar

Het vwo (voorbereidend wetenschappelijk onderwijs) is een schooltype dat voorbereidt op het wetenschappelijk (universitair) onderwijs. Je kunt ook met je vwo-diploma bijvoorbeeld een hbo-opleiding (hoger beroepsonderwijs) of een opleiding binnen een bedrijf gaan volgen.

2.1 GEEN KLASSEN MAAR GROEPEN

In 4 vwo worden verplichte vakken van het gemeenschappelijk deel, profielvakken en vakken in de vrije ruimte gevolgd. Daarom bestaan er in 4 vwo wel klassen, maar wordt dit klassenverband doorbroken als vakken in clusters worden gegeven. Zo zit je voor NETL, MAAT enz. wél bij elkaar maar volg je LTC, NAT enz. in de clustergroepen.

2.2 PROGRAMMA IN 4, 5 en 6 (T)VWO

In 4 t/m 6 vwo volgen alle leerlingen verplicht de vakken van het gemeenschappelijk deel: NETL, ENTL (EG), FATL óf DUTL, LO (PE), CKV (GA), LB (RS) en MAAT (GP). De vakken MAAT, LO (PE) en LB (RS) worden in 5 vwo afgesloten.

Daarnaast hebben zij gekozen voor een profiel: CM, EM, NG of NT. Ook moeten er nog twee vakken in de vrije ruimte gevolgd worden, één daarvan kan je afsluiten in 4 vwo.

Het profiel CM kent de volgende vakken: WISA/C¹, GES (GHI), AK (GE), 1x keuze uit DUTL/FATL/TE.

Het profiel EM kent de volgende vakken: WISA, GES (HI), ECON (ES), 1x keuze uit DUTL/FATL/AK/BECO.

Het profiel NG kent de volgende vakken: WISA, BIOL (BY), SCHK, NAT.

Het profiel NT kent de volgende vakken: WISB, NAT, SCHK, 1x keuze uit BIOL(BY)/WISD/NLT.

De betekenis van deze afkortingen vind je op de binnenkant van de kaft.

2.3 WAT KAN IK MET HET VWO-DIPLOMA DOEN?

Met het vwo-diploma heb je onder andere de volgende mogelijkheden:

- a. studie aan een universiteit (wetenschappelijk onderwijs)
- b. studie aan een hogeschool (hoger beroeps onderwijs)

2.3.1 STUDEREN AAN EEN UNIVERSITEIT

Met een vwo-diploma kun je naar een universiteit, maar niet elk vwo-diploma verleent toegang tot elke studierichting. Wanneer er sprake is van een deficiënt vakkenpakket (dat is een vakkenpakket dat niet voldoet aan de eisen die jouw vervolgopleiding stelt), neem dan contact op met de decanen. Steeds meer universiteiten creëren mogelijkheden voor studenten met een deficiënt vakkenpakket om één en ander in te halen, bijvoorbeeld via een zomercursus.

Afhankelijk van het door jou gekozen profiel, heb je straks de mogelijkheid om bepaalde studies **wel** en andere studies **niet** te volgen. Voor sommige studierichtingen melden zich meer studenten aan dan dat er geplaatst kunnen worden. Voor deze studierichtingen is er sprake van decentrale selectie. Elk jaar wordt opnieuw vastgesteld voor welke studierichtingen dat geldt.

2.3.2 STUDIE AAN EEN HOGESCHOOL

Deze opleidingen duren 4 jaar en zijn meer praktisch en beroeps gericht dan universitaire opleidingen. Het derde jaar is meestal een stagejaar (stage = praktijkperiode).

(1) In leerjaar 4 vwo volgen de leerlingen het vak wiskunde A. Later wordt een keuze gemaakt tussen wiskunde A of C.

2.4 LESSENTABEL (T)VWO

Het programma in 4, 5 en 6 vwo omvat drie soorten vakken:

- vakken van het gemeenschappelijk deel
- profielvakken
- vakken in de vrije ruimte

Vak	Les 4V	Les 5V	Les 6V
Gemeenschappelijk deel			
Nederlands	3	2,5	2,5
Engels	3	2	3
Duits/Frans	3	2,5	2,5
LO	2	2	1
CKV	3	--	--
Maatschappijleer (VWO)	--	2	--
Levensbeschouwing (VWO)	1	1	--
English (TVWO)	4	4	4
Global perspectives (TVWO)	2	3	--
Religious Studies (TVWO)	1	1	--
Profieldeel / Vrij deel			
Latijn + cultuur	4	4	5
Geschiedenis	2	3	3
Aardrijkskunde	2	3	3
Tekenen	2	3	3
Economie	2	3	3
Bedrijfseconomie	2	3	3
Wiskunde A	3	3	3
Wiskunde B	3	4	4
Wiskunde C ²	0	3	3
Wiskunde D	2	3	3
Natuurkunde	3	3	3
Scheikunde	2	3	3
NLT	2	3	3
Biologie	2	3	3

-
- (2) In leerjaar 4 vwo volgen de leerlingen het vak wiskunde A. CM-leerlingen kiezen na 4 vwo tussen wiskunde A of C.
-

2.5 VOOROPLEIDINGSEISEN MET VWO-DIPLOMA

Zowel in de hbo als het wo zijn vooropleidingseisen geformuleerd, waaraan studenten moeten voldoen wanneer ze zich willen inschrijven voor een opleiding. Per opleiding geeft in beginsel tenminste één profiel rechtstreekse toelating. Indien de aanstaande student niet beschikt over het profiel dat rechtstreeks toegang geeft tot de opleiding, kan hij toegang krijgen op grond van een ander profiel aangevuld met een aantal voorgeschreven vakken. Het is natuurlijk van groot belang om deze vooropleidingseisen te betrekken in het keuzeprocess dat in het derde leerjaar doorlopen moet worden.

GESLAAGD

2.6 KEUZESTRUCTUUR (T)VWO

VAKKENPAKKET KEUZE

Maak een keuze tussen VWO en TVWO →

VWO	
TVWO	

GEMEENSCHAPPELIJK DEEL							
Kies uit DUTL of FATL.							
NETL	X	MA (GP)	X	LO (PE)	X	MNT	X
ENTL (EG)	X	CKV	X	LB (RS)	X	LOB	X
DUTL FATL		PWS	X				

PROFIELDEEL							
Vul aan zodat je 4 vakken hebt. Vanaf klas 5 kies je in het profiel CM voor wiskunde C of wiskunde A.							
Profiel CM		Profiel EM		Profiel NG		Profiel NT	
WISA/C*	X	WISA	X	WISA	X	WISB	X
AK (GE)	X	ECON (ES)	X	BIOL (BY)	X	NAT	X
GES (HI)	X	GES (HI)	X	SCHK	X	SCHK	X
DUTL		AK (GE)		NAT	X	BIOL (BY)	
FATL		BECO				NLT	
TE		DUTL				WISD	
		FATL					

VRIJE DEEL							
Als je naar klas 4 gaat dan kies je hier twee vakken. Vanaf klas 5 kies je hier één vak.							
Profiel CM		Profiel EM		Profiel NG		Profiel NT	
DUTL		DUTL		LTC		LTC	
FATL		FATL		NLT		BIOL (BY)	
LTC		LTC		AK (GE)		NLT	
BECO		BIOL (BY)		BECO		WISD	
ECON (ES)		AK (GE)		ECON (ES)		BECO	
TE		BECO		GES (HI)		ECON (ES)	
		TE		TE		TE	

EXTRA VAK			
Een extra vak wordt niet ingeroosterd en kan alleen gevolgd worden met toestemming van de rapportvergadering.			
NEE		JA	
		VAK:	

(T)H A V O

3 DE (T)HAVO

Opleidingsduur: 5 jaar

De havo (hoger algemeen voortgezet onderwijs) bereidt voor op de hbo (hoger beroeps onderwijs), maar er zijn natuurlijk meer mogelijkheden voor leerlingen met een havo-diploma. Studeren aan het mbo (middelbaar beroeps onderwijs), een overstap maken naar het vwo of werken en leren binnen een bedrijf.

3.1 GEEN KLASSEN MAAR GROEPEN

Zoals wij in 1.1 (algemene informatie) al hebben laten zien, worden in 4 havo verplichte vakken van het gemeenschappelijk deel, profielvakken en een vak uit de vrije ruimte gevolgd. Voor de vakken uit het gemeenschappelijk deel zul je in klassenverband zitten, maar de profielvakken en de vakken uit de vrije ruimte zul je in clusters volgen. Een cluster is een groep die een andere samenstelling qua leerlingen kent dan de klas waar je in zit.

3.2 PROGRAMMA IN 4 EN 5 (T)HAVO

In 4 en 5 havo volgen alle leerlingen verplicht de vakken van het gemeenschappelijk deel: NETL, ENTL (EG), LO, MAAT (GP), CKV en LB (RS).

De vakken MAAT, CKV en LB (RS) worden in 4 havo afgesloten.

Daarnaast hebben zij gekozen voor een profiel: CM, EM, NG of NT. Ook moet er nog één vak in de vrije ruimte gevolgd worden.

Het profiel CM kent de volgende vakken: GES, AK, 2x keuze uit FATL, DUTL, TE of HNDV. Max. 1x kunstvak.

Het profiel EM kent de volgende vakken: GES, ECON, WISA, 1x keuze uit FATL/DUTL/AK/BECO.

Het profiel NG kent de volgende vakken: SCHK, WISA, BIOL, 1x keuze uit NAT/AK.

Het profiel NT kent de volgende vakken: SCHK, NAT, WISB, 1x keuze uit BIOL/NLT.

De betekenis van de afkortingen vind je op de binnenkant van de kافت.

3.3 WAT KAN IK MET HET HAVO-DIPLOMA DOEN?

Er zijn onder andere de volgende mogelijkheden na de havo:

1. doorstuderen aan een hogeschool (hoger beroeps onderwijs)
2. doorstuderen aan het vwo
3. doorstuderen aan een school voor het middelbaar beroeps onderwijs

3.3.1 STUDIE AAN EEN HOGESCHOOL

De opleidingen duren 4 jaar, een hbo-opleiding leidt op tot zelfstandige, leidinggevende functies in het bedrijfsleven of bij de overheid. Zo'n opleiding wordt een bacheloropleiding genoemd. Deze opleidingen zijn meer praktisch- en beroepsgericht dan de overeenkomstige universitaire opleidingen. De studie heeft altijd één of meerdere stageperiodes, die samen de omvang van één jaar hebben. Een havodiploma geeft toegang tot het hbo, maar opleidingen binnen het hbo mogen wel toelatingseisen stellen aan studenten wat betreft hun profiel en/of vakken uit het vrije deel. Gezien het grote aantal studenten dat zich jaarlijks bij de hogescholen aanmeldt, is het verstandig met hun eisen en wensen rekening te houden.

Verder heeft een aantal opleidingen van de minister toestemming gekregen om aanvullende eisen (de uitslag van een psychologische test, een gesprek, rapportcijfers van de laatste twee jaren, een onderzoek naar geschiktheid en/of aanleg) te stellen, de belangrijkste daarvan zijn: academie lichamelijke opvoeding; alle kunstopleidingen; hogere hotelscholen en logopedie.

HBO AD OPLEIDINGEN

Een Associate Degree is een 2-jarige studie op hbo-niveau. Qua niveau zit de opleiding tussen mbo-4 en een hbo-bachelor in. Alle lessen zijn gericht op de praktijk. Je krijgt wel theorie, maar die pas je meteen toe in echte opdrachten van bedrijven. Het grootste deel van je tijd werk je aan projecten en loop je stage. Heb je de opleiding gehaald, dan krijg je het erkende hbo-diploma Associate Degree. Na deze opleiding kun je solliciteren op een hbo-functie of doorstromen naar een bachelor in dezelfde richting.

DOORSTROMING HBO-UNIVERSITEIT

Na je hbo-opleiding kun je soms overstappen naar een masteropleiding aan een universiteit. Hiervoor is in veel gevallen wel een schakeljaar vereist. Kijk voor meer informatie op de website van de betreffende universiteit.

3.3.2 DOORSTUDEREN AAN HET VWO

Voor de leerling, waarvan men de indruk heeft dat hij/zij het vwo aankan, bestaat de mogelijkheid om na het behalen van het havo-diploma te worden geplaatst in 5 vwo.

Hieraan is wel een aantal richtlijnen verbonden, informeer hiernaar bij je decaan!

Een leerling die overstapt van 5 havo naar 5 vwo gaat in principe met hetzelfde profiel door. Indien een leerling een wisseling van profiel aanvraagt zal dit van geval tot geval besproken moeten worden en goedgekeurd moeten worden door de schoolleiding.

Je moet er niet tegenop zien in de vakantie extra werk te verrichten om de overstap tot een succes te maken. De inhoud van de vakken op havo en vwo is niet dezelfde!

Wie wil doorstuderen aan het vwo moet dit aangeven bij de decanen. Aanmelding uiterlijk 31 maart van het examenjaar.

3.3.3 STUDIE AAN EEN SCHOOL VOOR MBO

De studie in het middelbaar beroepsonderwijs staat ook open voor leerlingen met een havo-diploma.

Een mbo-studie duurt meestal 3 jaar en in sommige gevallen 4 jaar.

Ook leerlingen met een overgangsbewijs van 3 naar 4 havo kunnen zich inschrijven bij een opleiding binnen het mbo, je moet dan wel 16 jaar oud zijn. Je begint dan altijd in het eerste leerjaar.

Als je het havo-diploma behaald hebt, ben je in de meeste gevallen toelaatbaar tot het tweede leerjaar van het mbo. Een aantal mbo-opleidingen stelt eisen aan het profiel en/of vakken uit de vrije ruimte om je in het 2e leerjaar te plaatsen.

Denk je aan mbo, omdat je hbo te moeilijk, te lang of nergens voor nodig vindt, neem dan vroegtijdig contact op met je decaan.

3.3.4 WERKEN EN LEREN

Afhankelijk van je profiel zal dat bijvoorbeeld een administratieve, een commerciële of een technische functie kunnen zijn. In de krant vind je regelmatig advertenties, waarin banen worden aangeboden aan bezitters van het havo-diploma. De baan zal dan bestaan uit een aantal dagen werken en meestal 1 dag of een aantal uren in de week een bedrijfsopleiding volgen.

3.4 LESSENTABEL (T)HAVO

Het programma in 4 en 5 havo omvat drie soorten vakken:

- vakken van het gemeenschappelijk deel
- profielvakken
- vakken in de vrije ruimte

OVERZICHTSTABEL (T)HAVO

Vak	Les 4H	Les 5H
Gemeenschappelijk deel		
Nederlands	3,5	3,5
Engels	3	3
CKV	2	--
LO	2	1
Maatschappijleer (HAVO)	2	--
Levensbeschouwing (HAVO)	1	--
English (THAVO)	4	4
Global perspectives (THAVO)	3	--
Religious studies (THAVO)	1	--
Profieldeel / Vrije deel		
Duits	3	4
Frans	3	4
Geschiedenis	3	3
Aardrijkskunde	3	3
Economie	3	4
Bedrijfseconomie	3	3
Tekenen ³	3	4
Handvaardigheid ³	3	4
Wiskunde A	3	3
Wiskunde B	3	4
Natuurkunde	3	4
Scheikunde	3	3
Biologie	3	4
NLT	3	3
BSM	4	2

(3) Leerlingen die TE of HNDV volgen krijgen een gezamenlijk uur “kunst” per week. Dit is één van de drie/vier uur TE/HNDV.

3.5 VOOROPLEIDINGSEISEN MET HAVO-DIPLOMA

Zowel in de hbo als het wo zijn vooropleidingseisen geformuleerd waaraan studenten moeten voldoen wanneer ze zich willen inschrijven voor een opleiding. Per opleiding geeft in beginsel tenminste één profiel rechtstreekse toelating. Als de aanstaande student niet beschikt over het profiel dat rechtstreeks toegang geeft tot de opleiding, kan hij toegang hebben op grond van een ander profiel aangevuld met een aantal voorgeschreven vakken. Het is natuurlijk van groot belang om deze vooropleidingseisen te betrekken in het keuzeproces dat in het derde leerjaar doorlopen moet worden.

3.6 KEUZESTRUCTUUR (T)HAVO

VAKKENPAKKET KEUZE

Maak een keuze tussen HAVO en THAVO →

HAVO	
THAVO	

GEMEENSCHAPPELIJK DEEL							
NETL	X	MA (GP)	X	LO (PE)	X	MNT	X
ENTL (EG)	X	CKV	X	LB (RS)	X	LOB	X
		PWS	X				

PROFIELDEEL							
Vul aan zodat je 4 vakken hebt. HNDV en TE mogen niet beide gekozen worden.							
Profiel CM		Profiel EM		Profiel NG		Profiel NT	
AK	X	WISA	X	WISA	X	WISB	X
GES	X	ECON	X	BIOL	X	NAT	X
DUTL		GES	X	SCHK	X	SCHK	X
FATL		AK		AK NAT		BIOL NLT	
HNDV		BECO					
TE		DUTL					
		FATL					

VRIJE DEEL							
Kies één vak.							
Profiel CM		Profiel EM		Profiel NG		Profiel NT	
DUTL		DUTL		NAT		BIOL	
FATL		FATL		NLT		NLT	
WISA		BIOL		AK		ECON	
ECON		AK		BECO		BSM	
BSM		BECO		ECON		HNDV	
HNDV		BSM		BSM		TE	
TE		HNDV		TE			
		TE					

EXTRA VAK			
Een extra vak wordt niet ingeroosterd en kan alleen gevolgd worden met toestemming van de rapportvergadering.			
NEE		JA	
		VAK:	